

Dobrovolnictví v orgánech státní správy

Úřad vlády ČR

Dotační programy

Úřad vlády spravuje celou řadu dotačních titulů, žádný z nich však není zaměřen primárně na oblast dobrovolnictví. S prací dobrovolníků se však v těchto dotačních titulech do jisté míry počítá, respektive práce dobrovolníků vykonána v rámci projektu může být zahrnuta do spolufinancování projektu¹. Dobrovolníky si může vykazovat pouze organizace, u které pracují dobrovolníci na základě zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů. Dobrovolnická práce je pro účely zahrnutí spolufinancování ohodnocena dle sazby oceněné Český statistickým úřadem.

Dotační programy jsou rozděleny dle jednotlivých Rad, viz následující seznam:

- Dotace Rady vlády pro NNO k podpoře kapacit celostátních mezioborových sítí nestátních neziskových organizací
- Dotace Rady vlády pro rovnost žen a mužů k financování projektů v oblasti rovnosti žen a mužů
- Dotace Vládního výboru pro zdravotně postižené občany - Dotační program Podpora veřejně účelných aktivit spolků zdravotně postižených
- Dotace Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky - Dotace na protidrogovou politiku
- Dotace Rady vlády pro národnostní menšiny - Podpora naplňování Charty Rady Evropy menšinových jazyků
- Dotace Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, dotační programy:
 - Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce
 - Podpora terénní práce

¹ Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy.

- Podpora koordinátorů pro romské záležitosti

Ministerstvo vnitra

Dotační programy

1/Dotační program pro oblast dobrovolnické služby „rozvoj dobrovolnické služby“, který administrován v souladu s § 11 zákona o dobrovolnické službě.

2/Dotační program Bezpečnostní dobrovolník

Metodiky

1) Ministerstvo vnitra vydalo v roce 2014 Manuál pro obce. Jedná se o nezávaznou metodickou pomůcku, která je určena především obcím, obecním policiím a členům zastupitelstev a měla by sloužit jako zdroj inspirace při zabezpečování systémových opatření v oblasti vytváření podmínek pro zvyšování bezpečnosti a veřejného pořádku na místní úrovni, za využití dobrovolné pomoci laické veřejnosti.

2) Pracovní skupina Dobrovolníci při mimořádných událostech a krizových stavech při Ministerstvu vnitra České republiky vydala v roce 2013 příručku „Pravidla dobrovolnické pomoci při mimořádných událostech“. Pomůcka je pro občany, veřejnou správu, neziskové organizace a podnikatelské subjekty.

3) Příručka pro obce využitelná při vzdělávání pracovníků krizového řízení v oblasti vnitřní bezpečnosti z roku 2014 zahrnuje téma využití dobrovolníků při těchto událostech.

Realizované projekty:

Projekt „Koncepce rozvoje dobrovolnictví v ČR s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center“, reg. číslo CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003724.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Koncepce podpory sportu 2016 – 2025. Mezi horizontální priority patří: Podpora dobrovolnictví a trenérství jako zájmové činnosti: „Sport pro všechny a velké sportovní události je možné zajistit jen v případě velkého množství osob, které činnost provádějí dobrovolně bez nároku na odměnu. Dobrovolnictví se týká zejména sportovních událostí a souvisí s pořadatelskou činností, činnost je zpravidla neodborná.

Téma dobrovolnictví je již tradičně součástí strategických dokumentů MŠMT, viz „Koncepce podpory mládeže na období 2014 - 2020 České republiky“, která pro dané období určovala strategické cíle státní politiky ve vztahu k mládeži. Dobrovolnictví je jednak součástí jedné z 5 horizontálních priorit Koncepce „Zapojení mladých lidí do procesů spolurozhodování a spoluúčasti“, kde vymezuje prioritu podpory dobrovolnictví, viz následující citace: „Prioritou v této oblasti je také podpora dobrovolnictví mladých lidí, které stimuluje aktivní a zodpovědné občanství a přispívá k soudržnosti společnosti prostřednictvím vytváření vazeb důvěry a solidarity.“

Dále je pak podpora dobrovolnictví zakotvena ve Strategickém cíli č. 9: Vytvářet příznivé podmínky pro dobrovolnictví mladých lidí včetně oceňování a uznávání dobrovolných činností. Ten se skládá z následujících dílčích cílů:

- A. Podporovat dobrovolnickou činnost
- B. Zlepšovat povědomí mládeže o příležitostech dobrovolnické činnosti a jejích přínosech
- C. Podporovat zvyšování kvality práce s dobrovolníky

Nová Koncepce podpory mládeže na období 2021 – 2028 bude reflektovat tři hlavní pilíře aktuálně platné Strategie Evropské unie pro mládež na období let 2019–2027 schválené dne 26. 11. 2018 Usnesením Rady Evropské unie a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže: strategie Evropské unie pro mládež na období let 2019–2027. Jedním z těchto pilířů je princip „propojování“, který se bezprostředně týká podpory dobrovolnictví a solidarity mladých lidí. V rámci této podpory se členské státy EU vyzývají, aby v rámci svých příslušných pravomocí:

- umožnily všem mladým lidem, jakož i pracovníkům s mládeží přístup k možnostem přeshraniční mobility, včetně dobrovolnictví v sektoru občanské společnosti, a to odstraněním překážek a prováděním podpůrných opatření, se zvláštním důrazem na mladé lidi s omezenými příležitostmi;
- sdílely osvědčené postupy a dále pracovaly na účinných systémech validace a uznávání dovedností a kompetencí získaných prostřednictvím neformálního a informálního učení, včetně činností v oblasti solidarity a dobrovolnictví.

Zájmová trenérská činnost vyžaduje odborné znalosti a splnění kvalifikačních předpokladů pro její výkon.“

Dále se podpora dobrovolných trenérů objevuje v rámci strategických cílů:

- Oblast 4 - Odbornost ve sportu: Strategický cíl 2 - Inovovat systém vzdělávání odborníků ve sportu.
- Oblast 7 - Konkurenceschopnost sportovní reprezentace ČR: Strategický cíl 7 - Dále rozvíjet profesní komory trenérů a posilovat společenskou prestiž trenérů.

Dotační programy

MŠMT je řídicím orgánem Operačního programu Výzkum vývoj a vzdělávání 2014 – 2020 (s možnou realizací do roku 2023). Dobrovolní pracovníci jsou v programovém dokumentu identifikováni v rámci hlavních cílových skupin u následujících specifických cílů:

- Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce.
- Kvalitní podmínky pro inkluzivní vzdělávání.
- Sociální integrace dětí a žáků včetně začleňování romských dětí do vzdělávání.
- Pro nadcházející programové období 2021 – 2028 je připravován navazující operační program, který bude na dobrovolníky cílit v rámci kategorie „ostatní aktéři v oblasti vzdělávání (NNO, poskytovatelé DVPP apod.)“.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy prostřednictvím své příspěvkové organizace Dům zahraniční spolupráce spravuje grantový program Evropský

sbor solidarity, prostřednictvím kterého jsou financovány dobrovolnické a solidární projekty, které dávají mladým lidem ve věku 18 – 30 let reagovat na důležité společenské potřeby, přispívat k posílení místní komunity a zároveň potenciálním dobrovolníkům umožnit nabýt užitečné zkušenosti, dovednosti a kompetence pro svůj osobní, vzdělávací, sociální, občanský a profesní rozvoj, a tím zvýšit jejich úspěšnost na trhu práce, a to po dobu 2-12 měsíců v ČR nebo zahraničí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o sociálních službách) v § 115 odst. 2 stanoví, že při poskytování sociálních služeb působí rovněž dobrovolníci za podmínek stanovených v zákoně č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o dobrovolnické službě).

- Dobrovolníci nevykonávají činnosti v pracovně právním režimu, nejsou tedy profesionálními odbornými pracovníky v sociálních službách dle § 115 odst. 1 a § 116 zákona o sociálních službách.
- Zákon o sociálních službách jasně vymezuje okruh profesionálních pracovníků vykonávajících odbornou činnost § 115 odst. 1) vymezuje okruh pracovníků v sociálních službách vykonávající odbornou činnost (sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách, zdravotničtí pracovníci, pedagogičtí pracovníci, apod.)
- Dobrovolník, tedy není pracovníkem ve smyslu pracovně právních předpisů a při výkonu své činnosti se tedy řídí občanským zákoníkem a to jak v případě, kdy přichází do sociálních služeb v akreditovaném režimu dle zákona dobrovolnické službě, tak i v případě, kdy je dobrovolnictví organizováno mimo působnost zákona o dobrovolnické službě (neakreditovaný režim).

- Tito dobrovolníci, kteří působí v organizaci mimo akreditovaný projekt anebo program, by měli uzavřít smlouvu o výkonu dobrovolnické služby dle občanského zákoníku, a jako vzor si mohou vzít relevantní ustanovení zákona o dobrovolnické službě a působit dle pravidel, které poskytovatel definuje podle Přílohy č. 2 Standardy kvality sociálních služeb, kritérium č. 9 písm. d), vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.
- Úloha dobrovolníků v sociálních službách by měla být podpůrná, dobrovolníci doplňují práci profesionálů.

Dobrovolnictví ve strategických dokumentech.

Jedna z priorit, kterou řešil Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017, bylo Dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce, kde v rámci strategického cíle 2: Podpořit zapojení seniorů do dobrovolnické činnosti a překonání mýtu, že senioři mohou být pouze „příjemci“ dobrovolných aktivit, bylo například opatření: Vytvářet podmínky a podpořit realizaci projektů na dobrovolnictví seniorů ve veřejných službách a institucích, jako například ve školství (pěší doprovod dětí do škol, hlídání přechodů před školami, doučování, smysluplné využití volného času dětí), v knihovnách, v nemocnicích nebo v sociálních a zdravotních službách (domovy pro seniory aj.).

Na tento akční plán navazuje **Strategie přípravy na stárnutí na léta 2018 - 2022.**

Dotační programy/výzvy OPZ

Ministerstvo práce a sociálních věcí je řídicím orgánem Operačního programu Zaměstnanost 2014 - 2020. Podpora dobrovolnictví je v něm zakotvena v rámci specifického cíle 2.1.1: Zvýšit uplatnitelnost osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce, kdy tento cíl obsahuje následující aktivitu:

Podpora dobrovolnictví při činnostech vedoucích k aktivnímu začleňování a zvýšení zaměstnatelnosti.

Dále je podpora dobrovolnictví zakotvena také v rámci specifického cíle 2.2.1 Zvýšit kvalitu a udržitelnost systému sociálních služeb, služeb pro rodiny s dětmi a dalších navazujících služeb podporujících sociální začleňování, kdy tento cíl obsahuje následující aktivitu:

Podpora koordinovaného využívání dobrovolníků v oblasti sociální integrace organizacemi s udělenou akreditací Ministerstva vnitra, vznik dobrovolnických center apod.

Dotační program „Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností“.

<https://www.mpsv.cz/cs/34474>

Na základě metodiky pro rok 2019 je v tomto dotačním programu možné podpořit uvedené organizace v jejich činnosti, která se týká:

- provozu dobrovolnické sítě,
- dobrovolnictví seniorů,
- dobrovolnictví s cílovou skupinou seniorů.

Dotační program na podporu krajské samosprávy v oblasti stárnutí

<https://www.mpsv.cz/cs/33448>

V rámci tohoto programu je mimo jiné možné podpořit projekty z oblasti mezigenerační spolupráce, které jsou zaměřeny na „aktivity s mezigeneračním přesahem zaměřené na podporu dobrovolnické činnosti jednotlivců, místních sdružení i jiných zájmových skupin obyvatel“ (dle metodiky z roku 2018).

Metodiky

Ministerstvo kultury

V oblasti kultury působí velké množství dobrovolníků. Dobrovolníci působí v kulturních institucích (ve veřejných knihovnách, muzeích a galeriích, divadlech, kulturních domech atd.) včetně státních příspěvkových organizací Ministerstva kultury, pomáhají také při organizaci a pořádání uměleckých činností. Nezastupitelnou roli mají též při péči o kulturní dědictví.

Dobrovolnictví ve strategických dokumentech ministerstva

Hlavním strategickým dokumentem schváleným vládou ČR v gesci Ministerstva kultury je Státní kulturní politika na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025)². Problematika dobrovolnictví je v dokumentu řešena v opatření 6.7.6 Rozvíjet mimorozpočtové zdroje na podporu kultury, posilovat soukromou podporu kultury. V Plánu implementace Státní kulturní politiky na léta 2015–2020³ se jedná zejména o tyto aktivity:

6.7.6.E: Koncepční a metodická podpora uplatnění dobrovolnictví v kultuře a periodická evaluace uplatnění dobrovolnictví v kultuře.

6.7.6.F: Podpora dobrovolnických programů v rámci příspěvkových organizací MK.

6.7.6.G: Zvolit a uplatnit vhodný způsob ocenění mimořádných počinů v oblasti dobrovolnictví v kultuře.

Problematiky dobrovolnictví v kultuře se dotýká také Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020⁴. Zde je v rámci SWOT analýzy současného stavu systému knihoven v České republice uvedeno využití dobrovolníků mezi

² Státní kulturní politika na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025). Dostupné na <<https://www.mkcr.cz/statni-kulturni-politika-69.html>>.

³ Tamtéž.

⁴ Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020. Dostupné na <http://ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2017-2020/>.

potenciálními příležitostmi. Koncepční a metodická podpora dobrovolnictví je v koncepci vnímána jako jedna z oblastí k zajištění budoucího rozvoje knihoven. Konkrétně se danému věnuje opatření 2.8. a podopatření 2.8.1., a to včetně nastínění finančního krytí implementace, kterou zajišťuje Ministerstvo kultury, Národní knihovna a Svaz knihovníků a informačních pracovníků.

Podpora dobrovolnictví v oblasti muzeí a galerií je jedním z hlavních cílů Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020⁵ (cíl 3.2.14. Podpora dobrovolnictví a donátorství v muzeích a galeriích a podcíle 3.2.14.1. a 3.2.14.2.). Ministerstvo kultury podporuje v rámci této koncepce rozvoj dobrovolnictví mj. prostřednictvím Metodického centra muzejní pedagogiky při Moravském zemském muzeu. V koncepci je dále počítáno s přípravou a realizací ocenění dobrovolníků v oblasti muzejnictví a ochrany movitého kulturního dědictví. Ve spolupráci se zástupci profesních organizací, zejména Asociace muzeí a galerií České republiky, Českého výboru ICOM a Rady galerií České republiky vyhodnocuje Ministerstvo kultury naplňování dalších koncepčních materiálů vlády České republiky v oblasti dobrovolnictví a zohledňuje tyto výsledky v doporučeních muzeím a galeriím. Důraz je kladen také na vytvoření nástrojů a pobídek pro podporu dobrovolnictví v dané oblasti (např. propagace příkladů dobré praxe z ČR i ze zahraničí).

Metodiky

Metodické doporučení Ministerstva kultury pro dobrovolnictví v kultuře a umění je dokument vytvořený při příležitosti roku 2011 vyhlášeného Radou ministrů EU jako Evropský rok dobrovolných činností na podporu aktivního občanství, zkráceně Evropský rok dobrovolnictví. Druhé aktualizované vydání tohoto dokumentu vyšlo v roce 2015⁶.

Samotné metodické doporučení se skládá ze dvou částí: metodiky (obecná a specializovaná část) a příloh (vzory smluv, informace o pojištění dobrovolníků atd.). Jeho účelem je postihnout oblasti, ve kterých dobrovolníci v kultuře nejčastěji působí a pomoci tak rozvinout dobrovolnictví v kultuře obecně.

⁵ Koncepce rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020. Dostupné na <https://www.mkcr.cz/koncepce-rozvoje-muzejnictvi-v-ceske-republice-1594.html>.

⁶ Kol. autorů: *Metodické doporučení Ministerstva kultury pro dobrovolnictví v kultuře a umění II. aktualizované vydání*. NIPOS: Praha, 2015. Dostupné na <http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2015/06/Metodicke-doporuceni-Ministerstva-kultury-pro-dobrovolnictvi-v-kulture-a-umeni.pdf>.

Dotační programy

Ministerstvo kultury prostřednictvím svých dotačních programů dlouhodobě podporuje mj. kulturní aktivity nestátních neziskových organizací. Hodnotu dobrovolnické práce je možné vykázat v konečném vyúčtování ve spoluúčasti příjemce dotace na financování projektu. Tato možnost je zdůrazněna u dotačního programu Knihovna 21. století, kde je dobrovolnictví v knihovnách podporováno v souladu s Konceptí rozvoje knihoven v ČR na léta 2017–2020.

Ministerstvo zdravotnictví

Vzniku Pracovní skupiny pro dobrovolnictví ve zdravotnictví předcházelo přijetí Akčního plánu č. 09: Zajištění kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb, který je součástí Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí - Zdraví 2020, která byla schválena usnesením vlády ze dne 8. ledna 2014 č. 23 a následně usnesením Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ze dne 20. března 2014 č. 175. Opírá se o program Světové zdravotnické organizace Zdraví 2020 a navazuje na „Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky – Zdraví pro všechny v 21. století“, který byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 30. října 2002 č. 1046 a je znám jako program Zdraví 21.

Problematiku dobrovolnictví ve zdravotnictví na MZČR do této doby řešila Odborná sekce kvality ve zdravotnictví při Radě kvality ČR, která byla ustanovena v lednu 2013 a jedním z hlavních předmětů její činnosti byla podpora a rozvoj dobrovolnictví ve zdravotnictví. Činnost odborné sekce v květnu 2016 v plném rozsahu přebrala výše uvedená pracovní skupina.

Dobrovolnictví ve strategických dokumentech

Jednou z klíčových priorit AP č. 09 je „Zvýšení zainteresovanosti veřejnosti a pacientů na kvalitě a bezpečí zdravotních služeb“. Tato klíčová priorita ve své návrhové a analytické části definuje mimo jiné i opatření „Vytvořit **dlouhodobý a udržitelný** plán pro systematické zavedení dobrovolnických programů ve zdravotnictví tak, aby se společně s klinickou účinností staly klíčovou složkou zajištění kontinuálního zvyšování bezpečí pacientů a kvality poskytovaných zdravotních služeb“.

Ministerstvo zdravotnictví za tímto účelem připravilo inovační projekt s názvem „Efektivizace systému nemocniční péče v ČR prostřednictvím dobrovolnické činnosti“ registrační číslo CZ.03.3.X/0.0/0.0/15_018/0007517, jehož cílem je připravit, otestovat a následně celoplošně zavést jednotný národní dobrovolnický program u poskytovatelů zdravotních služeb s využitím zahraničních zkušeností a tak prokázat, že řízené zapojení dobrovolníků do nemocniční péče a sjednocení a profesionalizace programu dobrovolnictví povede ke snížení nákladovosti a zvýšení efektivity a kvality péče.

Metodiky

Základní pravidla pro bezpečnou realizaci dobrovolnického programu a pro jeho evaluaci ve formě metodických doporučení jsou uveřejněna ve Věstnicích MZČR č. 6/2009 a č. 11/2011.

- Věstník MZČR č. 6/2009_Metodické doporučení pro zavedení dobrovolnického programu v nemocnicích v souladu s procesy řízení rizik a bezpečnosti pacientů
- Věstník MZČR č. 11/2011_Metodika evaluace dobrovolnických programů ve zdravotnických zařízeních

Dotační programy

Rozvoj dobrovolnických programů ve zdravotnictví podporuje MZČR finančními dotacemi již od roku 2002 prostřednictvím Programu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením.

Ministerstvo životního prostředí

Dobrovolnictví ve strategických dokumentech

Ve strategickém dokumentu Státní politika životního prostředí České republiky 2012 – 2020 je dobrovolnictví průřezovým nástrojem pro realizaci politiky životního prostředí:

„Podporovat zapojování veřejnosti do péče o přírodní prostředí a krajinu a jejich ochranu včetně dobrovolnické práce organizované dle zákona o dobrovolnické službě“ (N. D. 2.)

Ve strategickém dokumentu Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky 2016 – 2025:

„Vytváření příležitostí pro zapojení veřejnosti do sběru dat a informací (občanská věda) (Cíl 4. 1. 2)

Dotační programy:

Ministerstvo životního prostředí dlouhodobě podporuje dobrovolnické aktivity nestátních neziskových organizací (NNO) v oblasti ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje. Práce dobrovolníků vykonána v rámci projektu může být zahrnuta do spolufinancování projektu. Dobrovolníky si může vykazovat pouze organizace, u které pracují dobrovolníci na základě zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.

Dotační podporu v oblasti dobrovolnictví v ochraně životního prostředí poskytuje také Státní fond životního prostředí.

Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničí není gestorem žádného specifického zákona zaměřeného na dobrovolnictví. Finance, které Ministerstvo zahraničních věcí poskytuje na zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc, se řídí zákonem č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů, v případě poskytování dotací pak zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, a také usnesením vlády o Hlavních oblastech státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro příslušný rok.

Dobrovolnictví ve strategických dokumentech

Strategie ZRS ČR 2018 - 2030, kterou vláda ČR schválila usnesením č. 591 z 21. srpna 2017, stanovuje hlavní principy pro realizaci zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci v období platnosti Agendy OSN pro udržitelný rozvoj.

Dle této strategie bude ČR své mezinárodní rozvojové úsilí a související finanční a lidské zdroje soustředit mimo jiné primárně do Programu OSN pro dobrovolníky (UNV) a také na spolupráci s EU, včetně jejích dobrovolnických programů.

Mezi nástroji, které tato strategie vymezuje, patří nástroje zahraniční spolupráce, mezi nimiž je také vysílání osob k pomoci do zahraničí, není však specifikováno, *zda se musí či může jednat o dobrovolníky nebo ne.*

Dotační programy

Ministerstvo zahraničních věcí má dotační programy na podporu zahraničněpolitických priorit, včetně podpory krajanů v zahraničí, dále na podporu transformační spolupráce a humanitární pomoci; Česká rozvojová agentura spravuje

dotační programy v oblasti dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráce. Jednotlivé dotační programy mají různá zaměření, nejsou primárně zaměřeny na dobrovolnickou činnost, respektive dobrovolnická činnost není podmínkou pro jejich získání, avšak umožňují zapojení dobrovolníků zejména u žadatelů, kteří mají akreditovaný program na vysílání dobrovolníků do zahraničí.

Ministerstvo zemědělství

Příkladem mohou být například aktivity dobrovolného čištění vodních toků, realizované prostřednictvím jednotlivých povodí nebo rozvoj dobrovolnických činností u obyvatel venkova v rámci LEADR.

Dobrovolnictví ve strategických dokumentech

Na úrovni Ministerstva zemědělství nejsou aktuálně platné strategické dokumenty zaměřené na problematiku dobrovolnictví.

Dotační programy

Ministerstvo zemědělství je řídicím orgánem Programu rozvoje venkova na období 2014 – 2020. V rámci opatření M19 – Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER (komunitně vedený místní rozvoj) mají podporované aktivity mimo jiné také rozvíjet dobrovolnou činnost na všech úrovních aktivit obyvatel venkova.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Dobrovolnictví ve strategických dokumentech

Strategický dokument „Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020“ jako potřebu rozvoje mimo jiné považuje také „*Rozvoj neformální a sdílené péče, podpora dobrovolnictví*“.

Dotační programy

Ministerstvo pro místní rozvoj je řídicím orgánem Integrovaného operačního programu. V rámci investiční priority 10: Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání a odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení rozvíjením infrastruktury pro vzdělávání a odbornou přípravu jsou podporována opatření vedoucí k sociální inkluzi, kde mezi cílovými skupinami jsou také dobrovolní pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti neformálního a zájmového vzdělávání dětí a mládeže.

V rámci investiční priority 9d: Provádění investic v rámci komunitně vedených strategií místního rozvoje je podporována implementace metody LEADER, kde jedním z cílů je aktivizace dobrovolné činnosti na všech úrovních aktivit obyvatel venkova.

Investiční priorita 5b: Podpora investic zaměřených na řešení konkrétních rizik, zajištěním odolnosti vůči katastrofám a vývojem systémů krizového řízení slouží mimo jiné také k podpoře dobrovolných hasičů.

Metodiky

Certifikovaná metodika MMR⁷ z roku 2015: „*Spolupráce vedení obcí a měst s místně koncentrovanými zájmovými skupinami obyvatel*“, v rámci doporučení D4 Rozvoj dobrovolných aktivit doporučuje využít dobrovolnictví jako:

⁷ https://www.tacr.cz/dokums_raw/metodiky/TB010MMR024_metodika.zip

1. prvek posilující vztah občanů k území, ve kterém žijí, a podporující vznik sociálních vazeb/kontaktů mezi občany a jejich spolupráci;
2. prevence proti vandalismu v obci - lidé si váží věcí, na kterých se mohli podílet, pečují o ně a cítí zodpovědnost za jejich udržení;
3. výchova mládeže;
4. pomoc v nesnadné sociální situaci.

SWOT ANALÝZA PRO ROZVOJ DOBROVOLNICTVÍ V ČR

Silné stránky
Rozvinutý sektor dobrovolnictví v ČR, který zahrnuje různorodé organizace z hlediska oblasti vykonávané dobrovolnické činnosti.
Existence organizačně silných dobrovolnických organizací s velkou tradicí a zkušenostmi.
Dlouhodobá historická tradice dobrovolnických aktivit v rámci spolkové činnosti.
Dobrovolnictví je průřezové téma, které je podporováno v rámci strategických dokumentů téměř všech ministerstev.
Dobrovolnická činnost vytváří v ČR významnou hodnotu, která je součástí hrubého domácího produktu.
Existence satelitního účtu neziskových organizací, který provozuje ČSÚ i přes určité metodologické obtíže a zpoždění kvantifikuje výsledky dobrovolnické činnosti v ČR
Existence dotačních programů na úrovni ministerstev, krajů a obcí podporující dobrovolnictví.
Existence zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, s návazným dotačním programem.
Dobrovolníci svou činností získávají pozitivní zkušenosti, dovednosti, nové sociální vazby, znalosti z oboru, ve kterém vykonávali svou činnost, zvyšují svůj osobní potenciál a sociální kapitál.
Dobrovolníci s pozitivní zkušeností propagují dobrovolnictví a přivádějí k této činnosti své přátele a rodinu. Často se k této činnosti během života vracejí.
Dobrovolnická činnost vytváří duchovní, morální, etické a společenské hodnoty, které vedou k rozvoji občanské společnosti a vzájemného soužití. Komunitní dobrovolnictví posiluje identitu občanů s komunitou a s územím.
Organizace přijímající dobrovolníky interpretují tuto zkušenost jako obohacující pro personál, klienty, rodiny klientů. Dobrovolníci zde přinášejí vlastní potenciál, který zlepšuje organizační kulturu a často i mezilidské vztahy.
Některá dobrovolnická centra a organizace mají schopný management vzdělaný v oblasti, ve které působí. Tato okolnost pozitivně ovlivňuje jejich dlouhodobý přínos a rozvoj oblasti, ve kterých působí.
Některá dobrovolnická centra jsou zapojena do nadnárodních asociací a realizují mezinárodní projekty, touto činností přinášejí zahraniční zkušenosti a moderní přístupy v dobrovolnictví do ČR.
Některá dobrovolnická centra úspěšně spolupracují a vytvářejí regionální platformy.
V oblasti dobrovolnictví ČR působí mnoho zkušených expertů i s mezinárodními zkušenostmi.

Slabé stránky
Neexistence Koncepce rozvoje dobrovolnictví na národní úrovni.
Neexistence poradního orgánu pro dobrovolnictví na národní úrovni, kde by byly zastoupeny resorty, samosprávy, dobrovolnické organizace.
Není vymezen pojem dobrovolnického centra, v praxi je používán velmi nejednotně a nejednoznačně. Dobrovolnickým centrem se může nazývat každá organizace, aniž by to odpovídalo povaze jejích činností.
Neexistují jednotné standardy pro činnost dobrovolnického centra.
Neexistence regionální dobrovolnických center, která by plnila obvyklé funkce regionálních/zemských center v zahraničí
Dobrovolnická činnost není zakotvený pojem v české společnosti, neformální dobrovolníci sami sebe často za dobrovolníky ani nepovažují.
Roztříštěnost dobrovolnického sektoru, která způsobuje minimální tendence vytvářet společné platformy pro kultivaci prostředí v oblasti dobrovolnictví
Nedostatečná koordinace dobrovolnictví na regionální úrovni.
Dobrovolnictví v ČR má nedostatečnou propagaci a u veřejnosti je nízká informovanost.
V české společnosti dobrovolníci nemají společensky prestižní statut, v častých případech jsou vnímáni veřejností i rodinou s negativní konotací. O dobrovolnictví vykazují zájem převážně mladí lidé. V dobrovolnické práci není využit potenciál seniorů.
Roztříštěnost a nepřehlednost zveřejňování vyhlášených dotačních programů, které se přímo nebo částečně vážou na dobrovolnictví, z pohledu dobrovolnických center a organizací.
Plnění strategických dokumentů ministerstev v oblasti dobrovolnictví je spíše formální, bez dostatečné podpory.
V některých programech podporujících dobrovolnictví je nedostatečná evaluace jejich dopadu včetně monitoringu schválných projektů z hlediska počtu dobrovolníků a odpracovaných hodin.
Nejednotnost ve výročních zprávách z hlediska struktury a obsahu vede k snížení transparentnosti celého sektoru.
Nedostatečná finanční alokace na financování akreditovaných i neakreditovaných dobrovolnických programů/projektů.
Existence „Asociace nestátních neziskových organizací v České republice“ na národní úrovni včetně krajských asociací ve většině krajů, jejichž funkce je nenaplněna.
Většina vytvořených metodik má charakter metodik kultivujících organizaci, ale nemá charakter národních metodik pro kultivaci oboru (prostředí dobrovolnictví v dané oblasti).
Chybí způsob obecně platné certifikace metodik na národní úrovni, s jednotným místem pro jejich zveřejnění. Lokální platnost metodiky způsobuje, že se jí řídí jen organizace, které si ji schválily, avšak neplatí pro celou republiku.
Nedostatečná politická podpora představitelů státu, krajů a měst v oblasti dobrovolnictví.

Organizace se málo zabývají získáváním nových dobrovolníků, často pracují jen se stávající skupinou.
Nejednotnost vykazování evidence dobrovolníků a jejich činnosti (počet hodin dobrovolné činnosti), v některých případech zcela nedostatečná evidence dobrovolníků a z toho vyplývající nemožnost porovnat rozsah činností dobrovolníků a stanovit hodnotu dobrovolnické práce.
Více-zdrojové financování způsobuje nepřehlednost finančních toků v dobrovolnických organizacích; některé organizace nemají oddělené účetnictví pro dobrovolnictví, většina získaných dotací na dobrovolnictví nepokrývá náklady spojené s dobrovolnictvím, většinou jsou tyto aktivity financovány z jiných zdrojů.
Vlastní činnost se mísí s dobrovolnickou činností. Dobrovolnická centra nemají dlouhodobější finanční výhled, nemají finanční plán, tyto skutečnosti způsobují odchod odborníků se zkušenostmi.

Příležitosti
Potenciál organizačně silných dobrovolnických center vytvořit regionální dobrovolnické centrum.
Dobrovolnictví je aktuální průřezové téma, které města/obce začínají podporovat, což se projevuje v jejich strategiích a koncepčních plánech (např. Plán zdraví města Brna, Strategie rodinné politiky MČ Praha 13, Strategický plán města Bílovice).
Rozvoj managementu a profesionalizace dobrovolnictví s připravovanými vzdělávacími programy.
Vytvoření národní platformy dobrovolnických center a organizací, která by měla vlastní závazné standardy kvality činnosti dobrovolnických center a dobrovolnických programů.
Vytvoření funkčních regionálních platform pro dobrovolnictví.
Rozvoj propagace dobrovolnictví na národní, regionální a lokální úrovni.
Vzdělávání organizací v oblasti PR aktivit.
Příprava koncepce občanského vzdělávání k dobrovolnictví (úkol MŠMT) Zavedení výchovy k dobrovolnictví do výukových osnov na ZŠ a SŠ. Spolupráce s VŠ v rámci jejich studijních oborů.
Vytvoření poradního odborného orgánu Ministerstva vnitra, složeného ze zástupců ostatních ministerstev, krajů, dobrovolnických center a organizací.
Vytvoření standardů regionálního dobrovolnického centra s výčtem činností, kompetencí.
Vytvoření jednotného úložiště pro doporučené/schválené metodiky a zajištění jejich obecné platnosti na národní úrovni včetně závazného procesu certifikace.
Dobrovolnická centra a organizace mají zájem o rozvoj jednotného webového portálu v oblasti doplňování strategických informací, včasnou aktualizaci, lepší technické řešení, provázání s weby ministerstev, jednotné informace o dotačních programech na ministerstvech a krajích.

Využití rozvoje moderních informačních a komunikačních technologií k rozvoji získávání nových dobrovolníků z různých oblastí a z různých míst.
Využití současných trendů v potenciálu rozvoje virtuálního a firemního dobrovolnictví dobrovolnickými centry.
Existence programů na podporu dobrovolnictví na úrovni OSN a EU s existujícím zapojením ČR.

Hrozby
Obtížné vyhledávání a nepřehlednost zveřejňování vyhlášených dotačních programů, které se přímo nebo částečně vážou k dobrovolnictví.
Nedostatečná ochota k formálnímu síťování dobrovolnických center a organizací způsobená jejich obavou ze ztráty současné suverenity.
Nedostatečná ochota dobrovolnických center a organizací podílet se na tvorbě společného strategického dokumentu z obavy, že by je zavazoval.
Nedostačená ochota plynoucí z obavy dobrovolnických center a organizací podílet se na tvorbě regionálních dobrovolnických center z důvodu vytvoření nevyrovnaného konkurenčního prostředí a ztráty jejich dosavadních pracovních příležitostí.
Nestabilita pracovních míst, nedostatečné úvazky, nedostatečné finanční ohodnocení vedoucí k fluktuaci zkušených pracovníků, což omezuje rozvoj profesionalizace činnosti organizací.
Neexistuje systémový přístup k rozvoji dobrovolnictví, je nutné nastavit koordinaci činnosti jednotlivých ministerstev a krajů.
Nedostatečná schopnost získávání nových dobrovolníků způsobuje konkurenční boj mezi dobrovolnickými centry a organizacemi.
Nejednotná terminologie, způsobuje různé výklady pojmů a činností. Tato nejednoznačnost výkladu způsobuje u široké veřejnosti určité nepochopení a omezuje možnosti propagace.
Nejednotná terminologie, nejednoznačné vymezení, zákonné řešení pouze dílčích částí způsobuje vytvoření uzavřené skupiny osob zabývajících se dobrovolnictvím. Vyvolává dojem, že dobrovolnictví rozumí jen dobrovolnická centra a organizace. Domněnka, že jde o něco složitějšího, odrazuje jiné organizace, které nemají doposud zkušenosti s dobrovolnictvím, stejně tak širokou veřejnost.
Nedostatečné ocenění práce dobrovolníků veřejností, nedostatečná propagace oceňovaných dobrovolníků v hlavních médiích, nedostatečná politická podpora způsobuje postupnou ztrátu motivace dobrovolníků, ve smyslu této činnosti.
Boj dobrovolnických center a organizací o omezené finanční zdroje vytváří tvrdé konkurenční prostředí, které je obtížné sjednotit a kultivovat.
Zánik malých organizací s malou personální i ekonomickou základnou pro nedostatečné

dlouhodobé financování bez ohledu na skutečný přínos jejich aktivit.

Neexistence obecně přijímaných standardů dobrovolnických center je limitujícím faktorem pro rozvoj dobrovolnictví v ČR včetně jeho profesionalizace.

Limitující bariérou pro dobrovolnictví v ČR je absence strategického plánování a řízení dobrovolnických center a organizací což je ovlivněno krátkodobým financováním, bez dlouhodobého výhledu.

Podpora krajů v oblasti dobrovolnictví

Na úrovni 13 krajů a hlavního města Prahy byly identifikovány následující aktivity na podporu dobrovolnictví. **Podpurné aktivity se liší dle jednotlivých krajů, nejsou komplexní.**

1. Dotační program na podporu dobrovolnických center.

Podporované aktivity, např.:

- a. Úvazek koordinátora
- b. Pojištění dobrovolníků
- c. Propagační a osvětové aktivity

2. Další dotační programy podporující dobrovolnictví nepřímo, např. v sociální oblasti, zdravotnictví, spolkové činnosti apod.:

a. Podpora spolkové a dobrovolnické činnosti, jejímž cílem je zlepšování podmínek pro činnost neziskových organizací a pro dobrovolnickou činnost prostřednictvím podpory, osvěty a vzdělávání spolků, podpory sociálního podnikání a dobrovolnické činnosti, podpory sborů dobrovolných hasičů, chovatelů, zahrádkářů, myslivců.

b. Zlepšení kulturního zázemí a zvýšení počtu kulturních aktivit, kraj vytváří podmínky pro udržení a další rozvoj kulturních aktivit obyvatel prostřednictvím spolkové činnosti a dobrovolných aktivit v oblasti kultury a umění.

c. Podpora rozvoje kvalitní a dostupné veřejné služby ve formě podpory rozvoje sítí dobrovolníků a jejich aktivit.

d. Spolupráce s občanskými iniciativami v péči o nemovité kulturní dědictví, která spočívá v podpoře vlastní dobrovolnické práce při opravách památek, spolupráci při zakládání fondů a nadací na jejich záchranu, vzdělávací a poradenské činnosti, podpoře spolkové činnosti apod.

e. Podpora rozvoje dobrovolnictví a dobrovolné práce s dětmi a mládeží; zvyšování odborné přípravy a vzdělávání dobrovolných pracovníků s dětmi a mládeží.

f. Zvyšování odborné připravenosti pracovníků (dobrovolníků i profesionálů) s dětmi a mládeží ve sportu.

g. Podpory činností v oblasti rodinné politiky, sociálně právní ochrany dětí a navazujících činností v sociálních službách.

h. Program podpory činností v oblasti rodinné politiky, sociálně právní ochrany dětí a navazujících činností v sociálních službách.

3. Možnost kofinancování vlastního podílu žadatele o dotaci v rámci dotačního programu kraje, kdy žadatel má možnost nahrazovat vlastní podíl dobrovolnou prací občanů; hodnota je započítána na základě znaleckého posudku.

4. Podpora koncepčního a strategického přístupu k rozvoji dobrovolnictví na úrovni kraje, např. vytvořením analýzy činnosti dobrovolnických center, na jejímž základě je plánován záměr rozvoje dobrovolnictví v kraji, případně dalšími aktivitami podporujícími koordinaci sousedské výpomoci, jejímž smyslem je vzájemná výpomoc mezi sousedy, spoluobčany.

5. Realizace projektů na podporu rozvoje dobrovolnictví včetně koordinace dobrovolnických center v kraji, ale také zajištění podpory menších dobrovolnických programů, kterými se zabývá množství nestátních neziskových organizací, ať přímo poskytovatelů sociálních služeb nebo jiných organizací, např. z Evropských fondů.

6. Zřízení funkce krajského koordinátora dobrovolníků.

7. Spolupráce s dobrovolnickými centry.

8. Podpora akreditovaného dobrovolnictví.

9. Podpora aktivit směřujících k sociální integraci obyvatel s důrazem na oblast prevence.

10. Rozvoj sociálních služeb a dalších forem podpory s důrazem na život v komunitě.

11. Podpora a spolupráce na propagaci dobrovolnictví, např. Den dobrovolnictví nebo realizace mediální kampaně, která zahrnuje kampaň v tiskových a elektronických médiích, příp. uspořádání jednodenních konferencí k tématu dobrovolnictví.

12. Organizace galavečerů oceňování dobrovolníků, neziskovek a společensky odpovědných firem.

13. Zvyšování prestiže dobrovolnické činnosti a jejího vlivu na kvalitu života prostřednictvím zvyšování informovanosti, šíření dobré praxe, organizace tematických konferencí zaměřených na dobrovolnictví apod.

14. Aktivizace rodin s dětmi – dobrovolnické služby: podporované Programem „Podpora aktivit rodinné politiky“

a. podpora vzdělávání dobrovolníků;

b. aktivizace rodin s dětmi v rámci mentoringového dobrovolnictví v rodině – bezpečné trávení volného času dětí a mládeže ze sociálně znevýhodněného

prostředí a narušených rodinných vztahů, včetně rozvoje osobnosti, samostatnosti a sebevědomí prostřednictvím vztahu s dobrovolníkem a společně realizovaných aktivit;

c. udržování, prohlubování vztahů v primární rodině, širší rodině, vrstevnických vztahů a komunitních vztahů.

Zahraníční programy na podporu dobrovolnictví realizované v České republice orgány státní správy a analýza zahraniční inspirace z Projektu

Program Dobrovolníci OSN (UN Volunteers - UNV) propaguje dobrovolnictví na globální úrovni a podporuje různorodé mezinárodní projekty agencí a fondů OSN. Ústřední kancelář v Bonnu a pět regionálních koordinuje každoročně na 6 500 dobrovolníků po celém světě. MZV ČR podporuje program již od roku 1995. UNV patří mezi prioritní partnery v rámci Strategie rozvojové spolupráce ČR 2018 -2030 (ZRS ČR) . ČR se nyní řadí mezi 11 hlavních podporovatelů i účastníků programu UNV. Každoročně vycestuje do zahraničí v průměru deset mladých dobrovolníků, kteří pomáhají v rozvojových zemích i krizových oblastech světa; v Africe, Asii, na Blízkém východě či na Balkáně. Z více než 60% jsou mezi dobrovolníky z ČR - ale i celosvětově - zastoupeny ženy.

Novým progresivně se rozvíjejícím projektem, jehož prostřednictvím je možno se zapojit do mezinárodních dobrovolnických aktivit i na dálku či z pohodlí svého domova či kanceláře je Online Volunteering . Jedná se o operativně sjednávanou spolupráci mezinárodních neziskových rozvojových organizací a individuálních či korporátních dobrovolníků prostřednictvím internetu. Platformu zastřešuje a koordinuje ústředí UNV. Stále více podporuje tento trend i zapojení tzv. sociálně zodpovědných firem či hendikepovaných spoluobčanů a seniorů. Na internetovém portálu jsou denně zveřejňovány nové poptávky, na které mohou dobrovolníci reagovat podle svých zkušeností a zájmu. Po završení každého projektu obdrží dobrovolník certifikát a systémovou referenci o realizované pomoci.

Dobrovolnické programy EU: V rámci Evropské unie existují dobrovolnické programy zakotvené v evropské legislativě a podporované z příslušných finančních nástrojů v rámci rozpočtu EU.

Evropský sbor solidarity (European Solidarity Corps) je nový program EU, který byl spuštěn na podzim 2018, a to na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1475 ze dne 2. října 2018, kterým se stanoví

právní rámec Evropského sboru solidarity a kterým se mění nařízení (EU) č. 1288/2013, nařízení (EU) č. 1293/2013 a rozhodnutí č. 1313/2013/EU. Cílem Evropského sboru solidarity je prosazovat solidaritu jako hodnotu, zejména prostřednictvím dobrovolnictví, s cílem posílit angažovanost mladých lidí a organizací v přístupných a kvalitních solidárních činnostech jako prostředku přispívání posílení soudržnosti, solidarity, demokracie a občanství v Evropě a zároveň reagovat na společenské výzvy a posilování komunit, se zvláštním úsilím o podporu sociálního začleňování. Rovněž přispěje k evropskému rozvoji spolupráce, která je relevantní pro mladé lidi. Cílem Evropského sboru solidarity je nabídnout mladým lidem příležitost poskytovat pomoc potřebným, podílet se na řešení společenských problémů a zasadit se o vytvoření inkluzivnější společnosti. Díky tomu získají cenné zkušenosti inspirující k dalšímu rozvoji a osobnímu růstu. Účastnit se mohou mladí lidé ve věku 18 - 30 let z členských států EU a Islandu, Lichtenštejnska, Norska, Makedonie, Turecka a zemí sousedících s EU. Žadatelé o grant mohou být dle typu projektu mladí lidé 18 – 30 let nebo veřejné či soukromé organizace a instituce z členských států EU, a to u národní agentury daného státu. Pro ČR je národní agenturou programu Dům zahraniční spolupráce.

V rámci programu jsou podporovány tyto projekty a aktivity:

o Dobrovolnické projekty

Příležitost pro mladé lidi zapojit se individuálně nebo ve skupinách do dobrovolnických aktivit konaných na národní i mezinárodní úrovni v zemích EU a v partnerských zemích; získání zkušeností prostřednictvím neformálního vzdělávání a rozvoj osobnosti; obohacení organizace či jiné instituce o nové pracovní i osobní přístupy a spolupráci v mezinárodním týmu.

O finanční prostředky pro mladé lidi žádá organizace, či jiná instituce, která později hostí dobrovolníka (18 - 30 let).

Dobrovolník může v organizaci působit po dobu od 2 týdnů do 12 měsíců.

o Dobrovolnická partnerství

Umožňují již zkušeným žadatelům prohlubovat své zkušenosti v oblasti dobrovolnických projektů a zároveň tak zlepšovat kvalitu dobrovolnických příležitostí na národní i mezinárodní úrovni.

Organizace mají možnost uzavřít tříletou rámcovou smlouvu, díky které pak mohou každoročně žádat o financování ve zjednodušené formě.

Oba typy projektů mohou obsahovat následující typy aktivit:

a) Individuální dobrovolnictví

Dobrovolné neplacené solidární aktivity na plný úvazek (30 - 36 hodin týdně) po dobu 2 až 12 měsíců. V některých případech mohou být zavedeny dobrovolnické aktivity od 2 týdnů do 2 měsíců pro mladé lidi s omezenými příležitostmi. Tento typ solidární aktivity umožní mladým lidem, aby se zapojili do každodenní práce organizace. Aktivity se mohou uskutečnit buď v zemi původu dobrovolníka (in-country) či v zahraničí (cross-border).

b) Dobrovolnické týmy

Skupiny 10 až 40 mladých dobrovolníků pocházejících z nejméně dvou různých zemí se mohou zapojit po dobu 2 týdnů až 2 měsíců. Takové aktivity s projevem solidarity by mohly zejména přispět k začlenění mladých lidí s omezenými příležitostmi do Evropského sboru solidarity.

o Solidární projekty

Výzva pro ty, kteří chtějí pozitivně ovlivnit své okolí, posílit vzájemné porozumění místní komunity, podpořit lokální občanský rozvoj a inspirovat i ostatní okolo sebe.

Projekt je možné uskutečnit pouze na území země, kde byla finanční podpora schválena, jedná se tedy o národní iniciativu.

O finance lze zažádat jako neformální skupina v počtu nejméně 5 mladých lidí, kteří jsou občany dané země, nebo pod hlavičkou organizace či instituce.

o Stáže a pracovní místa

o Stáže

Pracovní stáž na plný úvazek od 2 do 6 měsíců s možností prodloužení až na 12 měsíců. Stážistovi náleží kompenzace dle zákonů země, ve které se stáž odehrává. Stáž má výukové a tréninkové prvky, pomáhá účastníkovi získat relevantní zkušenosti pro osobní, vzdělávací, sociální, profesní vývoj a rozvíjí jeho kompetence v oblasti aktivního občanství. Stáž nikdy nesmí být náhradou pracovního poměru. Projekt se může odehrávat v ČR nebo v zemích EU.

o Pracovní místa

Pracovní praxe na plný úvazek od 3 do 12 měsíců. Plně placená práce s výukovými a tréninkovými prvky. Projekt se může odehrávat v ČR nebo v zemích EU.

Program Humanitárních dobrovolníků EU (European Voluntary Humanitarian Aid Corps – EVHAC) byl ustaven v roce 2014 s cílem posílit zapojení zejména mladých Evropanů do mezinárodních aktivit vyjadřujících solidaritu s trpícími lidmi v jiných částech světa. Program je řízen Generálním ředitelstvím Evropské komise pro humanitární pomoc a civilní ochranu (DG ECHO), resp. jí pověřenou Agenturou pro vzdělávání, audiovizuální oblast a kulturu (EACEA). V letech 2015 – 2020 bylo na program EVHAC vyčleněno 400 mil. EUR, za které bylo certifikováno 145 vysílajících a přijímajících organizací (z členských zemí EU, včetně ČR, a z cílových zemí pomoci) a vyškoleny a vysláno 250 dobrovolníků do 28 zemí. České neziskové organizace, které se do programu zapojily, využily dobrovolníky ve svých zahraničních humanitárních programech a některé následně i v profesionálním pracovním poměru; některé organizace s certifikací EU pro EVHAC mají tento program zároveň akreditovaný při MV ČR a v rámci EU programu spolupracovaly s dobrovolnickými organizacemi např. z Nizozemska, Německa, Rakouska a Finska. Tematické zaměření je zejména na oblast snižování rizika katastrof a zvyšování odolnosti místního obyvatelstva i budování kapacit místních organizací ve vztahu k přírodním katastrofám, v návaznosti na Globální rámec pro snižování rizika katastrof ze Sendai. Výhledově od roku 2021 bude program EVHAC sloučen s Evropskými sbory solidarity.

Rekapitulace analýzy zahraničních přístupů k dobrovolnictví v Projektu:

V rámci Projektu byla provedena analýza dobrovolnictví zemí: Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko, Nizozemí a Itálie . Hlavními poznatky analýzy jsou ta, že dobrovolnictví na Slovensku i Polsku je ve fázi transformace, vznikly v nich zdola národní platformy dobrovolnických center, které mají standardy managementu dobrovolnictví. V těchto zemích existují i regionální dobrovolnická centra.

System dobrovolnictví v Německu je velmi propracovaný. Hlavní zastřešující organizací je BAGFA (Bundesarbeitsgemeinschaft der Freiwilligenagenturen

eV), která dostává od spolkové vlády prostředky sloužící k zajištění administrativy a chodu dobrovolnických center. Finanční prostředky k zajištění vlastního chodu si jednotlivá centra obstarávají sama, případně jsou poskytována zakladatelem, ať už jde o místní úřad nebo soukromou osobu.

Historie moderního dobrovolnictví v Rakousku sahá do období po druhé světové válce, kdy zejména na venkově začala být řada služeb poskytována na bázi dobrovolnictví. Tradiční podoba dobrovolnictví však přestává být v dnešní době dostačující a hledají se nové způsoby jeho organizace, zejména je snaha o vytvoření lokálních center, která by měla na starosti sledování dobrovolnických potřeb v okolí a přerozdělování dobrovolníků mezi nimi.

V Itálii jsou dobrovolnická centra velmi hrdá na dlouhou historii dobrovolného poskytování služeb sahající až do středověku, kdy dobrovolnou činnost organizovala a poskytovala silná katolická církev. V dnešní době iniciativu přebírají různě organizovaná dobrovolnická centra, ale komplikovaný systém poskytování dotací vyžaduje důkladnou reformu, která v těchto letech probíhá. Pro dobrovolnictví v Nizozemsku je typické, že určitá míra vzájemné pomoci je přímo předpokládána legislativou v oblasti sociálních služeb, kdy se obecně očekává, že dostanou-li se občané do nesnází, získají nejprve pomoc ze strany rodiny, případně sousedů nebo bližšího okolí (místní komunity), a teprve pokud tato pomoc selže, má se jim dostat pomoci ze strany státu. Posílení komunity a pomoc s organizováním a přidělováním dobrovolníků je starostí dobrovolnických center.

V posledních letech narůstá potřeba transformace dobrovolnictví k profesionálnímu řízení ve všech zemích, zásadní je transparentnost a zpřehlednění vykonávaného dobrovolnictví. Klíčová je podpora nových forem dobrovolnictví a důraz na jeho propagaci.

Na základě provedené analýzy managementu dobrovolnictví v šesti evropských zemích lze uvést následující příklady prvků řízení dobrovolnictví, které by mohly být implementovány za účelem rozvoje dobrovolnictví v České republice.

1. Posílení spolupráce s regiony/kraji – Rakousko (role zemí při zřizování regionálních dobrovolnických center; např. ULF); Itálie (Ministerstvo práce a sociální politiky výrazně uplatňuje princip subsidiarity a spolupráci národní úrovně s regionální).

2. Vytvoření národní platformy dobrovolnických center s vlastní právní subjektivitou – profesní asociace (viz Rakousko, Slovensko, Polsko, atd.), které provádějí následující aktivity:
 - a. přijímání vlastních standardů (autoregulace);
 - b. akreditovaná školení (viz např. Slovensko);
 - c. partner pro centrální orgány státu v rámci koncepční činnosti, nastavení dotačních titulů do potřebných oblastí;
 - d. propagace dobrovolnictví.
3. Posílení spolupráce s municipalitami – Německo, Nizozemsko, Itálie – podpora vzniku dobrovolnických center orientovaných na lokální problémy (a financovaných alespoň částečně prostřednictvím obecní samosprávy).
4. Speciální národní dobrovolnické programy pro seniory (např. Rakousko, Německo) – Německo: Federální modelový program dobrovolnických center pro seniory, který proběhl v letech 1993 – 1997, zkoumal různé způsoby, jak lépe využívat zkušenosti a znalosti starších lidí ve prospěch širší společnosti ve světle demografických změn. Program vedl k vytvoření 44 dobrovolnických center pro starší osoby po celém Německu.
5. Možnosti vzdělávání a odborné přípravy pro dobrovolníky
 - a. „Akademie pro dobrovolnictví v Německu“, která se specializuje na poskytování všeobecného vzdělání pro dobrovolnický sektor.
 - b. V Rakousku vzdělávání organizují regionální/zemská centra, např. ULF ve spolupráci s ostatními dobrovolnickými organizacemi vytváří společný kurz.
6. Regionální dobrovolnická centra – V jednotlivých zemích dobrovolnická centra poskytují různé služby, ale dá se zobecnit, že jejich vliv a potřebnost v základní dobrovolnické infrastruktuře je zásadní ve všech zemích. Jako jeden z důvodů je uváděn klesající vliv sociálního prostředí (např. rodiny, sousedství, církve a zaměstnavatelů) na individuální život, rozvolnila se vazba k sociálně-kulturnímu prostředí a tím se snížila motivace pro zapojení občanů do neformálního dobrovolnictví. Místo toho lidé začali hledat nová témata nebo projekty, které nabízejí možnosti k zapojení a účasti a které odpovídají jejich vlastní míře odhodlání. Kvůli tomuto vývoji organizace zabývající se dobrovolníky ztrácejí své tradiční kanály pro nábor, využívají dobrovolnická centra jako alternativní způsob uspokojení poptávky po dobrovolnících. Zprostředkovatelská role dobrovolnických center se projevuje v transformaci

dobrovolnictví. Dobrovolnická centra povzbuzují organizace zapojené do dobrovolnictví, aby své příležitosti více přizpůsobovaly očekáváním současných potenciálních dobrovolníků.

Další materiály použité pro tvorbu Koncepce Rozvoje dobrovolnictví na léta 2020 - 2029 jsou veřejně dostupné na:
<https://www.mvcr.cz/clanek/rozvoj-dobrovolnictvi.aspx>